

Vastaus kirjalliseen kysymykseen alaikäisten lasten vanhempien osallistumismahdollisuuksista reserviläistoimintaan

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Saara-Sofia Sirénin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 186/2022 vp:

Miten hallitus aikoo edistää alaikäisten lasten vanhempien tasa-arvoisia osallistumismahdollisuuksia reserviläis- ja sopimusreserviläistoimintaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukraina on aiheuttanut suomalaisten keskuudessa paljon keskustelua siitä, kuinka kansalaiset Suomessa voisivat varautua erilaisiin kriisitilanteisiin. Kiinnostus vapaaehtoiseen maanpuolustukseen on myös kasvanut. Samoin puolustusvoimat on nyt koronapandemian laantuessa lisäämässä kertausharjoituksia.

Sotilaallinen tilanne lähialueillamme on tällä hetkellä rauhallinen, eikä Suomeen kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa. Mutta turvallisuusympäristön muutos vaatii puolustusvoimien sodan ajan joukkojen harjoittelun lisäämistä, jotta reserviläisten osaaminen voidaan varmistaa. Puolustusvoimien 280 000 sotilaan sodan ajan vahvuudesta yli 95% on reserviläisiä. Tehokas varusmiespalvelus ja riittävät reservin kertausharjoitukset ovat korvaamaton osa Suomen puolustuskykyä.

Asevelvollisuuslaissa (1438/2007) säädetään maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisestä asevelvollisena puolustusvoimissa. Kertausharjoitukseen voidaan määrätä reserviin kuuluva asevelvollinen. Määräys osallistua kertausharjoitukseen lähetetään asevelvolliselle vähintään kolme kuukautta ennen harjoituksen alkamista. Määräajasta voidaan asevelvollisen suostumuksella poiketa. Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevän välttämättömän tarpeen sitä edellyttäessä voidaan reserviin kuuluvia asevelvollisia määrätä valmiusperusteiseen kertausharjoitukseen kolmen kuukauden määräajasta poiketen, tällöin päätöksen kertausharjoituksesta tekee tasavallan presidentti.

Kertausharjoituksesta voidaan asevelvollisen hakemuksesta vapauttaa asevelvollinen:

1) jolle vapautus on tämän perhe- tai taloudellisten olojen taikka ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen liittyvien syiden vuoksi erittäin tarpeellinen;

- 2) jonka opintojen aloittaminen tai eteneminen tuntuvasti kärsisi ilman vapauttamista;
- 3) jonka osallistuminen kertausharjoitukseen häittäisi tai vahingoittaisi erityisen vakavasti hänen työnantajansa toimintaa; tai
- 4) asevelvollisen muun erityisen henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Kertausharjoituksesta vapauttamiseen asevelvollisen pitää esittää riittävät perusteet. Kertausharjoituskutsu tulee normaalisti riittävän ajoissa, jotta erilaiset mahdollisuudet alaikäisen lapsen hoitamiseen on mahdollista selvittää niin vanhempien omin toimenpitein kuin mahdollisesti kunnan tuella. Nämä tehdyt toimenpiteet on syytä osoittaa, jos edelleen on olemassa mahdollisuus siihen, että lapselle ei löytyisi hoitopaikkaa kertausharjoituksen ajaksi. Puolustusvoimien aluetoimistot käsittelevät asevelvollisten hakemukset ja alaikäisen lapsen jääminen ilman yhdenkään vanhemman ja muun turvaverkon huolehtimista on selkeästi erityinen henkilökohtainen syy, jolla kertausharjoituksesta vapauttava päätös on mahdollinen, päätökset tehdään kuitenkin aina tapauskohtaisesti.

Alaikäisten lasten vanhempien mahdollisuus osallistua reserviläistoimintaan on tärkeä asia ja sitä tulee edistää. On kuitenkin tunnistettava laajat yhdenvertaisuuskysymykset, kun suunnitellaan mahdollisia tukitoimia esimerkiksi reserviläisten alaikäisten lasten hoitomahdollisuuksien kehittämisessä. Tämä asia on syytä käsitellä, kun seuraavan kerran parlamentaarisesti käsitellään asevelvollisuuden uudistamista. Tällöin nousee esille mahdollisesti myös naisten pakollinen asevelvollisuus, johon edellä mainittu asia myös liittyy.

Puolustusministeriö katsoo, että normaalisti reserviläisillä on mahdollisuus järjestellä ajoissa etukäteen alaikäisten lasten hoitopaikat ja tällä hetkellä puolustusvoimilla on mahdollisuus ottaa huomioon erityisen painavat henkilökohtaiset syyt kertausharjoituksiin osallistumiseen liittyen alaikäisten vanhempien osalta.

Helsingissä 29.4.2022

Puolustusministeri Antti Kaikkonen